

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 102-01-1/2023/6 EPA 1067-IX
Ljubljana, 27. 11. 2023

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), oblikovala naslednje

M n e n j e

**k Predlogu zakona o spremembi Zakona o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmIS-1A)
- skrajšani postopek**

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide (v nadaljevanju: komisija) je na 17. seji 23. 11. 2023 obravnavala Predlog zakona o spremembi Zakona o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmIS-1A), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru po skrajšanem postopku predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Janezom Ciglerjem Kraljem (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija predloga zakona **ne podpira**.

Komisija ugotavlja, da je osnovni cilj predloga zakona zagotoviti dodaten čas socialnim partnerjem, da oblikujejo rešitev, ki bo sprejemljiva za vse in ne bo nižala konkurenčnosti storitvenoizvoznega dela slovenskega gospodarstva. Navedeni cilj predlagatelj zasleduje s spremembo 35. člena Zakona o čezmejnem izvajanju storitev (Uradni list RS, št. 40/23 – ZČmIS-1; v nadaljevanju: ZČmIS-1) na način, da se za eno leto podaljša prehodno obdobje, v katerem se za izplačila plač napotnim delavcem še vedno uporablja drugi odstavek 144. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR in 84/23 – ZDOsk-1; v nadaljevanju: ZPIZ-2). Slednji določa, da se kot osnova za plačilo prispevkov napotnih delavcev uporablja plača, ki bi bila prejeta za enako delo v Republiki Sloveniji.

Predlagatelj napoveduje tudi vložitev amandmaja k 2. členu predloga zakona, na podlagi katerega bi zakon stopil v veljavo že naslednji dan po objavi v Uradnem listu in ne, kot je bilo prvotno predvideno, šele 15. dan po objavi v Uradnem listu. Razlog za to je časovnica obravnave predloga zakona, ki je daljša, kot je bilo v osnovi predvideno, za predlagane rešitve pa predlagatelj želi, da se uveljavijo že pred 2024.

Predlagano podaljšanje roka za začetek uporabe 35. člena ZČmiS-1 predlagatelj utemeljuje s tem, da bi v primeru uveljavitve prej omenjenega člena s 1. 1. 2024 v primeru enake bruto plače delavec prejel od 13–14 % nižje neto izplačilo, strošek plač pa naj bi se za delodajalca povečal za okrog 10 %. Če bi delavec prejel enako neto plačo kot pred spremembo, pa bi se strošek plač za delodajalca povečal za okrog 30 %.

Predlagatelj navaja tudi raziskavo iz 2020, v katero je bilo vključenih 58 podjetij, ki se ukvarjajo z izvozom storitev, od katerih jih je kar 44,8 % kot najbolj možno posledico ukinitve dosedanje ureditve plačevanja prispevkov za napotene delavce navedlo, da bi podjetje preselili v tujino. Storitvenoizvozna podjetja iz sektorjev gradbeništva, tehničnih storitev in transporta, ki opravijo glavnino čezmejnih storitev in ki so v 2022 ustvarila za 2,4 milijarde evrov presežka izvoza (ob primerjavi 2,6 milijarde izvoznega primanjkljaja, ki so ga ustvarili vsi slovenski izvozniki), kar znaša 9,6 % slovenskega BDP, so v okviru navedene raziskave navedla, da bi jim v primeru uveljavitve zakonskih sprememb, povezanih s 35. členom ZČmiS-1, s 1. 1. 2024 izvoz storitev upadel za več kot 50 % letno, kar bi število zaposlenih zmanjšalo za 15.600, izvoz pa za okrog 1 milijarde evrov. Slednje bi imelo po oceni podjetij za posledico cca 240 milijonov evrov manj pobrane dohodnine in prispevkov za zdravstveno in pokojninsko blagajno. V primeru popolnega prenehanja izvoza s strani navedenih podjetij pa bi se po oceni podjetij, ki so sodelovala v raziskavi, navedene številke več kot podvojile (zmanjšanje števila zaposlenih 32.900, znižani prihodki od izvoza za cca 2 milijardi evrov, pobrana dohodnina in prispevki za zdravstveno in pokojninsko blagajno pa bi se znižali za cca 500 milijonov evrov).

Predlagatelj izpostavlja tudi dogovor na Ekonomsko-socialnem svetu (v nadaljevanju: ESS), ob pripravi ZČmiS-1, ki je bil nato sprejet 22. marca 2023, ko je bil ustanovljen tudi poseben Strokovni odbor ESS za pripravo rešitev na področju ohranjanja konkurenčnosti na področju čezmejnega izvajanja storitev (v nadaljevanju: Strokovni odbor ESS). V okviru navedenega odbora naj bi se prioriteto iskalo rešitve za ohranitev konkurenčnosti tistega dela slovenskega gospodarstva, katerega storitve so izvozno usmerjene, zaradi odprave ureditve v drugem odstavku 144. člena ZPIZ-2. Med aktivnostmi, ki naj bi bile izvedene kot odziv na spremenjeno ureditev, je bila tudi ocena podrobnejših učinkov navedene ureditve do konca leta 2022, pri čemer naj bi pomembno vlogo odigralo Ministrstvo za finance. Do konca februarja 2023 naj bi bila pripravljena tudi analiza mehanizma v konkurenčnih državah (Avstrija, Hrvaška, ...) na področju napotovanja delavcev, na podlagi vsega navedenega pa naj bi se do konca marca 2023 pripravilo mednarodno primerljive ukrepe za ohranitev konkurenčnosti storitvenoizvoznega dela slovenskega gospodarstva, vključno s spremembami na davčnem področju. V okviru Strokovnega odbora ESS je bil nato rok za predložitev prej omenjenih mednarodnoprimerljivih ukrepov in davčnih sprememb podaljšan do 1. maja 2023.

Predlagatelj in reprezentativne delodajalske organizacije opozarjajo, da nobena od zadanih nalog še ni bila izvršena, ne s strani pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ne s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, predvsem pa ne s strani Ministrstva za finance, od katerega se je v tem oziru pričakovalo največ aktivnosti.

Komisija je bila seznanjena z mnenjem Vlade Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada), ki predlogu zakona nasprotuje iz mednarodnih in tudi notranjih razlogov. S sprejetjem predloga zakona bi po oceni Vlade Republika Slovenija kršila mednarodne obveznosti, saj bi spremenjeni zakon predstavljal odmik od stališč Evropske komisije (EK) glede ustrezne ureditve čezmejnega izvajanja storitev in s tem povezanih davčnih in drugih obremenitev. Hkrati bi se ohranilo ureditev, za katero Evropska konfederacija sindikatov in EK opozarjata, da se z njo spodbuja socialni damping in s tem krši pravila EU, kar bi lahko že v naslednjem letu privedlo do tega, da bi EK sprožila ustrezne postopke zoper Republiko Slovenijo. Da EK ocenjuje, da gre za eno izmed oblik nedovoljene državne pomoči je bilo neformalno nakazano tudi že v času izmenjave informacij z EK (v letih 2019 in 2020) glede trenutne ureditve tega področja, formalni postopki v zvezi z morebitno kaznijo EK pa so bili preprečeni s sprejemom ZČmiS-1, pri čemer je bilo prehodno obdobje za začetek uporabe 35. člena ZČmiS-1 do 1. 1. 2024 s strani EK sicer ocenjeno kot še sprejemljivo, morebitno dodatno podaljšanje tega obdobja pa EK najbrž ne bi bilo več tolelirala.

Vlada Republike Slovenije poudarja, da je cilj ZČmiS-1 zagotoviti enako obravnavo napotnih delavcev, ne glede na kraj opravljanja dela. Dosedanja ureditev je namreč po opozorilih EK dopuščala privilegirano obravnavo delavcev s potrdilom A1 na podlagi 12. člena Uredbe (ES) 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (v nadaljevanju: Uredba). Dodatni zamik pri uveljavitvi vseh določb ZČmiS-1, ki je bil sicer na ESS sprejet s soglasjem socialnih partnerjev in kot tak predložen Vladi in nato Državnemu zboru v obravnavo in sprejem, bi po oceni Vlade vodil do nadaljnjega oddaljevanja od navedenega cilja.

Predstavniki Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) je na seji komisije dodatno pojasnil ključna izhodišča, ki so vodila pripravljavce ZČmiS-1 k oblikovanju zakonskih rešitev, tudi glede prenehanja veljavnosti drugega odstavka 144. člena ZPIZ-2.

Po pojasnilu predstavnika MDDSZ je Republika Slovenija k urejanju področja čezmejnega izvajanja storitev pristopila 2016, ko je začela pripravljati prvi zakon na tem področju. Pri tem je v nadaljnjih letih prejela veliko opozoril drugih držav glede številnih kršitev pravic napotnih delavcev s področja delovnega prava v času, ko so slednji delali v tujini (npr. nezagotavljanje finančnih sredstev za vrnitev v domovino, neplačilo za opravljeno delo in odjavljanje iz sistema socialnega zavarovanja v času, ko so delavci opravljali delo v tujini). Vse navedene težave je država sicer ustrezno naslovila, a le v enem določenem delu, ki se je nanašal na občasno in začasno delo v tujini (12. člen Uredbe). Neregulirano pa je ostalo celotno področje sočasnega izvajanja zaposlitvene dejavnosti v tujini, kamor spadajo področja transporta, gradbeništva, montaže, servisiranja določenih izdelkov itd. Od 2018 do danes so tako podjetja, ki pridobivajo potrdilo A1 o čezmejnem izvajanju prej navedenih storitev v skladu s 13. členom Uredbe, ostala brez ustrezne kontrole države.

Posledično lahko podjetja, ki so kršitelji delovnopravne zakonodaje in davčne zakonodaje (npr. slamnata podjetja, ki ne poslujejo v Republiki Sloveniji in so ustanovljena zgolj z namenom izogibanja določeni zakonodaji), do začetka uporabe ZČmiS-1 še vedno pridobivajo potrdila A1 in uveljavljajo izjemo od splošnega načela *lex loci laboris*, v skladu s katerim bi delavci morali plačevati prispevke tam, kjer dejansko opravljajo delo. 12. in

13. člen Uredbe pa predstavljata izjemo od tega načela, tako da lahko delavci ohranijo socialno zavarovanje v državi, kjer ima delodajalec sedež.

Slednje - izenačitev vseh podjetij, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji in čezmejno izvajajo storitve s svojimi napotenimi delavci, pa je bilo eno od ključnih vodil pristojnega MDDSZ in Vlade pri pripravi ZČmIS-1. Če se želi doseči, da bodo vsi delavci v enakem položaju, ne glede na vzorec opravljanja dela v tujini (začasen ali stalen (npr. pri voznikih v mednarodnem prometu, serviserjih, monterjih itd.)), je treba izenačiti njihove zavarovalne osnove. Po Zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPDVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1 in 114/23; v nadaljevanju: ZDR-1) se namreč vse delavce, ki opravljajo začasno in občasno delo v tujini ali v povezavi z delom v tujini opravljajo zaposlitveni vzorec, ki je konstanten (prej navedeni poklicni profili), opredeljeni kot napoteni delavci in v skladu z delovnopравниim statusom je te delavce, ki so v enakem položaju, treba enako obravnavati tudi z vidika obravnave na področju socialne zakonodaje.

Drugi ključni izziv pri pripravi ZČmIS-1 je bil po pojasnilu MDDSZ prenos Direktive o mednarodnem prometu v nacionalno zakonodajo in naslavljanje vseh pripomb socialnih partnerjev, s katerimi so slednji MDDSZ seznanjali od konca 2018 do 2022.

V zvezi z izvajanjem socialnega dialoga MDDSZ poudarja, da je bil slednji dolgotrajen, saj je bil predlog ZČmIS-1 v pripravi 3 leta, na koncu pa je bilo doseženo soglasje socialnih partnerjev z nekaj opozorili, med drugim tudi z dogovorom o določenih aktivnostih, ki bi se morale izvesti še v tem letu, s poudarkom na drugem odstavku 144. člena ZPIZ-2. Pri tem MDDSZ pojasnjuje, da ima v tem kontekstu zgolj vlogo koordinatorja, saj naj bi analizo učinkov sprejete zakonodaje na konkurenčnost slovenskega storitvenoizvoznega dela gospodarstva pripravilo Ministrstvo za finance. Slednje naj bi po pojasnilu MDDSZ julija 2023 pripravilo kratko analizo, s katero je ugotovilo, da se na podlagi prenehanja veljavnosti drugega odstavka 144. člena ZPIZ-2 strošek dela za podjetja, ki svoje storitve opravljajo čezmejno, ne bo bistveno povečal in da bo strošek za delodajalca zaradi navedene spremembe zanemarljiv.

V zvezi s problematiko 80. člena Predloga Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2024 in 2025 (ZIPRS2425), EPA 1065-IX, ki jo je predlagatelj ob predstavitvi predloga zakona prav tako označil za problematično in se je nanašala na različno obravnavo osnov za plačilo prispevkov iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja za delavce, ki opravljajo čezmejne storitve, v okviru javnega ali zasebnega sektorja, pa MDDSZ pojasnjuje, da slednja ni več aktualna. Navedeni člen je bil namreč v času obravnave predloga zakona na seji matičnega Odbora Državnega zbora za finance 18. 11. 2023 na podlagi vloženega amandmaja koalicijskih poslanskih skupin črtan, Ministrstvo za javno upravo pa naj bi že pristopilo k spremembi Uredbe o plačah in drugih prejemkih javnih uslužbencev za delo v tujini (Uradni list RS, št. 14/09, 16/09 – popr., 23/09, 51/10, 67/10, 80/10 – ZUTD, 41/12, 68/12, 47/13, 96/14, 39/15, 57/15, 73/15, 98/15, 6/16, 38/16, 62/16, 4/17, 26/17, 35/17, 54/17, 5/18, 35/18, 43/18, 64/18, 6/19, 35/19, 59/19, 78/19, 7/20, 129/20, 3/21, 16/21, 61/21, 87/21, 158/21, 15/22, 68/22, 74/22, 138/22, 81/23 in 101/23) na način, da se bo njeno vsebino prilagodilo spremembi v

ZČmiS-1. S tem naj bi se ustrezno uredilo položaj javnih uslužbencev ob opravljanju dela v tujini v primerjavi z delavci, ki so v tujino napoteni s strani zasebnega sektorja.

Negativnemu mnenju Vlade glede predloga zakona sta na seji komisije izrazila podporo tudi Ministrstvo za finance in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

* * *

Komisija je kot pristojna predlog zakona obravnavala skupaj z zainteresirano Komisijo Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance.

Iz razprave članov obeh komisij je bilo razvidno, da se s predlogom zakona ureja vprašanje, ki se prvenstveno dotika socialnega dialoga, saj so se v razpravi izmenjevala diametralno nasprotujoča si stališča predstavnikov delodajalcev in delojemalcev. Vsi so se sicer strinjali, da so bile zakonske določbe ZČmiS-1, ki so bile predložene v sprejem Vladi in Državnemu zboru, usklajene med socialnimi partnerji, in da jim v osnovni nihče ne nasprotuje. Pritrdili so tudi navedbam predlagatelja, da je bil na podlagi dogovora na ESS ustanovljen poseben Strokovni odbor ESS, ki naj bi najkasneje do začetka uporabe 35. člena ZČmiS-1, to je 1. 1. 2024, razrešil ostala odprta vprašanja, povezana s prenehanjem veljave 144. člena ZPIZ-2.

Ravno glede navedenega vprašanja pa se stališča interesov delodajalcev in delojemalcev bistveno razlikujejo. Predstavniki interesov delodajalcev v Državnem svetu opozarjajo, da država (v njenem okviru pa vsa tri že zgoraj omenjena ministrstva) ni izpolnila danih obljub in pripravila ustreznih rešitev za ohranitev konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, s poudarkom na izvajanju čezmejnih storitev. Reprezentativna združenja delodajalcev so namreč predlagala, da se kot osnova za pripravo ustreznih ukrepov izvede že prej omenjena analiza učinkov ZČmiS-1 na obremenitve slovenskih podjetji, ki opravljajo svoje storitve čezmejno, hkrati pa prouči možnost prenosa dobrih zakonodajnih praks iz tujine, predvsem Republike Avstrije, pa tudi Republike Hrvaške, kamor so nekatera slovenska podjetja (po podatkih iz oktobra 2023 naj bi bilo takih že 20) že preselila svojo proizvodnjo zaradi bližajočega se začetka uporabe nekaterih določb ZČmiS-1, med drugim njegovega 35. člena s 1. 1. 2024.

Predstavniki interesov delodajalcev, ki sicer pozdravljajo črtanje 80. člena predloga ZIPRS2425, s katerim bi se v sistem vneslo dodatno neenakost (med delavci v javnem in zasebnem sektorju) opozarjajo na to, da se bodo podjetja, ki svoje storitve izvajajo čezmejno, v vsakem primeru prilagodila novim razmeram. Pri tem bo zelo verjetno največ izgubila država, saj lahko selitev podjetij v tujino pomeni izgubo vse do 500 milijonov evrov davkov in prispevkov, ki se sicer na osnovi poslovanja navedenih podjetij na letni ravni stekajo v državne blagajne.

Predstavniki interesov delodajalcev posledično pričakujejo podporo političnih strank predlaganemu zakonu, s katerim bi se Vladi in ministrstvom omogočilo dodaten čas za pripravo ustreznih zakonskih sprememb. Pri tem pričakujejo večji angažma vseh odgovornih tudi z vidika odprave neenake davčne obravnave dohodkov iz delovnega razmerja delavcev, napoteni v tujino (obstajajo razlike med delavci, zaposlenimi v zasebnem sektorju, in delavci, zaposlenimi v javnem sektorju (diplomati in vojaki)), ki

izhaja iz 42. člena Zakona o dohodnini (posebna davčna osnova) (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US in 158/22) in je po oceni predstavnikov interesov delodajalcev v nasprotju z ustavnim načelom enakosti pred zakonom (14. člen Ustave RS). Pozivajo, da se izjeme, ki že veljajo za javne uslužbence, v prej navedeni zakonodaji razširi tudi na delavce iz zasebnega sektorja. Predlagajo tudi zgledovanje po ureditvah, kot jo poznajo nekatere druge (sosednje in Sloveniji konkurenčne) države, ki so za delavce, ki opravljajo delo v tujini, ugodnejše od naše. Kot ena od možnih aktivnosti za zagotovitev prej omenjene enakosti je bila s strani predstavnikov interesov delodajalcev napovedana tudi ustavna presoja prej navedene ureditve.

Predstavniki interesov delojemalcev v odzivu na stališče interesov predstavnikov delodajalcev poudarjajo, da je bil začetek uporabe nekaterih določb ZČmiS-1, med drugim tudi njegovega 35. člena, na podlagi dogovora na ESS že v osnovi zamaknjen na 1. 1. 2024, zato ne vidijo razloga za dodaten zamik njegove uporabe. Pri tem poudarjajo, da glede določb ZČmiS-1, ki so bile podprte tako v okviru pristojne komisije kot plenuma Državnega sveta, v nadaljevanju postopka ni bilo izraženega nasprotovanja v obliki odločilnega veta.

Predstavniki interesov delojemalcev prav tako opozarjajo, da je bil sprejem ZČmiS-1 nujen, med drugim tudi zaradi neustrezne ureditve v drugem odstavku 144. člena ZPIZ-2, glede katerega je bila Slovenija opozorjena, da predstavlja nedovoljeno državno pomoč podjetjem, ki poslujejo čezmejno in da se na takšen način izvaja socialni damping. Na neenakopravnost delavcev z vidika plačil in njihove obdavčitve so v prijavi EK opozorili sindikati iz Republike Avstrije, podobno se pričakuje, da se bo zgodilo tudi za ureditev v sosednji Republiki Hrvaški, ki bo prav tako kot mi slej ko prej morala prilagoditi svojo nacionalni zakonodajo evropski ureditvi.

Predstavniki interesov delojemalcev v Državnem svetu opozarjajo tudi na to, da se čezmejne storitve večinoma izvaja v panogah z nižjimi plačili za delo - v Sloveniji praviloma na ravni minimalne plače (trenutno 1.203,36 evra), kar pomeni, da bi delavec, ki je iz Slovenije napoten na delo v tujino, moral imeti plačane prispevke od plače, kot jo prejema v tujini (npr. v Nemčiji minimalna plača znaša okrog 1.500 evrov). Po opozorilih predstavnikov interesov delojemalcev ne gre zgolj za vprašanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, ampak v prvi vrsti za vprašanje pravic zaposlenih delavcev ter vprašanje enakosti delavcev, ki delajo v Sloveniji, in tistih, ki svoje delo opravljajo v tujini. Vsi, ki delajo v Sloveniji, plačujejo davke in prispevke v skladu s slovensko zakonodajo, tisti, ki so napoteni v tujino, pa v skladu s trenutno ureditvijo iz drugega odstavka 144. člena ZPIZ-2 plačujejo prispevke od osnov, ki niso skladne z njihovimi realnimi dohodki. Praviloma gre za delavce, ki se jim nato, na podlagi odmere pravic iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja, praviloma doplačuje sredstva iz pokojninske blagajne oz. krije razliko do t. i. zagotovljene pokojnine.

Predstavniki interesov delojemalcev v zvezi z delom posebne strokovne skupine v okviru ESS na temo učinkov razveljavitve drugega odstavka 144. člena ZPIZ-2 na konkurenčnost slovenskega gospodarstva pojasnjujejo, da je navedena skupina podrobno proučila vse izračune, pri čemer je bilo ocenjeno, da učinek za gospodarstvo naj ne bi bil

tako negativen, kot se predvideva. Stroški delodajalcev naj bi se namreč povečali za največ 15 in ne 30 %, saj naj bi se v izračunih delodajalskih organizacij na eni strani upoštevalo najvišje možne odhodke in na drugi strani najnižje možne prihodke.

Predstavniki interesov delojemalcev so pridobili tudi informacije glede ureditve obdavčitev dohodkov iz naslova plačil za delo v Republiki Avstriji, ki jo predstavniki delodajalcev navajajo kot možen primer dobre prakse. Ugotavljajo, da v Republiki Avstriji resda obstaja izjema pri plačevanju davkov in prispevkov, a le v izjemnih primerih in pod zahtevnimi pogoji, ki jih uspe izpolniti le malo delodajalcev, zato se jih poslužujejo redko. Med drugim je kot vstopni pogoj določeno, da se lahko izjemo pri obdavčitvi uporabi le, če delodajalec izvaja svojo storitev vsaj 400 km od njegovega sedeža.

Predstavniki interesov delojemalcev opozarjajo tudi na že obstoječo prakso, po kateri nekatera slovenska podjetja, ki izvajajo čezmejne storitve, že sedaj zaobidejo ureditev iz drugega odstavka 144. člena ZPIZ-2, saj pri obračunavanju prispevkov uporabljajo zavarovalno podlago 001 (za osebe, ki so v delovnem razmerju v RS pri podjetju, zavodu, drugi organizaciji ali delodajalcu, podružnici tujega poslovnega subjekta ter izvoljeni ali imenovani nosilci javne ali druge funkcije), namesto zavarovalne podlage 002 (osebe v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, ki so poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino, če niso obvezno zavarovane v državi, v katero so bile poslani), ki omogoča, da delodajalci prispevke plačujejo od plač, ki bi jih delavci, ki izvajajo čezmejne storitve, prejeli, če bi delali v Sloveniji. Kot pojasnjujejo predstavniki delojemalcev, naj bi se od leta 2018, ko je ZČmiS stopil veljavo, število napotitev na čezmejno opravljanje storitev brez ustrezne spremembe zavarovalne podlage iz 001 v 002 potrojilo, kar pomeni, da na podjetja, ki na takšen način obračunavajo prispevke, črtanje drugega odstavka 144. člena ZPIZ-2 sploh ne bi vplivalo.

Predstavniki interesov delojemalcev opozarjajo tudi na to, da trenutna ureditev drugega odstavka 144. člena ZPIZ-1 predstavlja unikum v Evropski uniji, njene negativne posledice za državo oziroma njene državne blagajne (če se upošteva zgolj izvajanje čezmejnih storitev po 12. členu Uredbe, brez upoštevanja 13. člena te iste Uredbe) pa se ocenjuje v višini 50 (po nekaterih ocenah celo 100) milijonov evrov letno.

Dodatno pojasnjujejo, da se je vsebino trenutnih določb 144. člena ZPIZ-2 v zakonodajo, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vneslo pred več kot 30 leti, ko se je zaradi takratnih razmer (obremenitev dohodkov z davki in prispevki za socialno varnost) želelo s takšno ureditvijo slovenske delavce (večinoma na delu v Iraku, Libiji, Alžiriji itd.) dodatno motivirati za delo v tujini. Z vidika današnjih razmer tovrstna ureditev po oceni predstavnikov interesov delojemalcev predstavlja anomalijo v sistemu, ki bi jo bilo treba odpraviti, saj so zaradi nje delavci, ki opravljajo primerljivo delo, v neenakem položaju.

Glede morebitnega slabšega položaja delavcev, napotnih v tujino, ki bodo po novi ureditvi, na podlagi črtanja drugega odstavka 144. člena ZPIZ-2, prejeli nižje neto plačilo za delo kot do sedaj, pa predstavniki interesov delojemalcev v Državnem svetu menijo, da se bo s takšno ureditvijo odpravilo neenakopraven položaj delavcev, zaposlenih v Sloveniji, ki so bili zavezani k plačilu višjih prispevkov od svojih prejemkov.

Na podlagi vseh navedenih opozoril predstavniki interesov delojemalcev v Državnem svetu nasprotujejo aktualnemu predlogu zakona, ki so ga v zakonodajno proceduro predložili poslanci poslanske skupine NSi, in pričakujejo, da se bo z uveljavitvijo zakona z vidika obdavčitve prejemkov iz dela izenačilo vse napotene delavce v tujino z delavci, ki svoje delo opravljajo v Sloveniji.

Predstavniki interesov delodajalcev so v odzivu na pripombe predstavnikov delojemalcev izpostavili, da posledice sprememb zakonodaje najbolj znajo oceniti tisti, ki sami napotujejo delavce v tujino, prav tako pa se podjetja ne bi odločala za selitev sedežev v druge države, če to ne bi bilo nujno z vidika zaščite njihovega poslovanja in delovnih mest zaradi pričakovanih sprememb ZČmiS-1. Izražajo tudi začudenje, da sindikati ne ščitijo zaposlenih, saj plače zaposlenih, ki so napoteni v tujino (po podatkih delodajalskih organizacij jih je cca 27.000), če bi delo opravljali zgolj v Sloveniji, ne bi bile tako visoke, kot jih prejemajo zdaj. Poudarjajo tudi, da se s predlogom zakona, v skladu s katerim bi se podaljšalo obdobje za uveljavitev 35. člena ZČmiS-1, želi zgolj zagotoviti dovolj časa, da se kompleksno tematiko zagotovitve enake obravnave delavcev, napoteni na delo v tujino, in hkratne zaščite slovenskega gospodarstva, delovnih mest in prihodkov državnih blagajn, ustrezno uredi na več področjih, ne zgolj v povezavi z ZČmiS-1.

Predstavniki predlagatelja je ob zaključku obravnave predloga zakona še enkrat poudaril, da se je z vložitvijo predloga zakona želelo ponuditi dodatno možnost, da se v podaljšanjem prehodnem obdobju najde boljše rešitve, v katerih bodo upoštevana tako pričakovanja gospodarstva kot tudi ostalih dveh socialnih partnerjev.

Po opravljeni razpravi je zainteresirana Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance predlogu zakona izrekla podporo, pristojna Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide pa ga ni podprla, pri čemer njena odločitev kot mnenje Državnega sveta oziroma v tem primeru njegovih delovnih teles prevlada nad odločitvijo zainteresirane komisije.

* * *

Za poročevalko je bila določena državna svetnica Monika Ažman.

Sekretarka komisije
mag. Nuša Zupanec, l.r.

Predsednik komisije
Danijel Kastelic, l.r.